

Радянський ШЕДАТОР

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФСІЛКОВИХ КОМІТЕТІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ В. СТЕФАНІКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 2 (14)

10 січня 1989 р.

Ціна 3 коп.

На старті виборчої кампанії

Розпочалася кампанія по виборах до зовсім нового, незвичного як для нашої, так і для світової практики, верховного органу влади — З'їзду Народних депутатів. Він створюється у відповідності з рішеннями XIX Всесоюзної партійної конференції про реформу політичної системи країни.

Наступним виборам — а вони відбудуться 26 березня 1989 року — надається дуже велике значення. Адже йдеться про формування такого органу, який покликаний реорганізувати державне життя на засадах справжнього народовладдя та на цій основі здійснити наступні етапи політичної реформи. Якщо врахувати до того ж, що наше суспільство сьогодні живе в умовах такого складного та суперечливого перехідного періоду, коли питання «хто кого», «бути чи не бути» перебудови лунає зовсім не риторично, стає тим паче зрозумілим, що від того, які люди отримають мандат представництва на З'їзді народних депутатів, багато в чому залежить майбутнє країни.

Словом, виборча кампанія обіцяє бути досить плуральною. Про наступну її напругу можна якоюсь мірою судити по обстановці виборів до місцевих Рад — перших виборів в умовах перебудови, які відбулися торік. Виявивши значно зрослу активність населення та кандидатів у депутати на всіх стадіях «конкурентної боротьби», вони разом начебто висвітлювали й інше явище: як, спираючись та прилаштувавшись, чіпляються за старе противники змін. Це виявили, зокрема, аж ніяк не поодинокі факти так званих «рознародок зверху», коли місцеве керівництво завчасно визначало, хто саме повинен бути висунутий кандидатом по тому чи іншому виборчому округу. Мали місце й випадки прямого натиску на виборців.

І все-таки, якщо розглядати ті вибори як пробу сил демократії та бюрократії, то перемогу в більшості випадків одержала демократія. Про це можна судити, приміром, із «персонального складу» тих кандидатів у депутати, які не отримали підтримки в населенні і не пройшли до місцевих Рад. Як правило, ними виявилися люди, які давно посідали керівні посади і не бажали змінювати попередній спосіб думок та дій. Не треба бути проро-

ком, щоб переконатися в тому, що переконано стверджувати: нинішні вибори, напевне, пройнуть в обстановці ще гострішої боротьби старого та нового вже хоча б тому, що надто високою буде ціна їхніх результатів. Щоправда, цього разу прихильники змін отримали певну «фору» — її дає їм недавно ухвалений Верховною Радою СРСР новий виборчий закон. Він передбачає, зокрема, значну демократизацію процедури виборів, відкриваючи можливість виступати з програмами своєї майбутньої депутатської діяльності. Водночас закон виключає спеціальну статтю про несумісність статусу народного депутата СРСР з посадовим становищем. А це означає, що особи, які входять до уряду (за винятком його голови), керівники загальносоюзних міністерств і відомств та інших державних органів, які утворюються з'їздом і йому підзвітних, не можуть бути водночас його депутатами.

А тепер кілька слів про те, який регламент нинішньої виборчої кампанії. Перший етап її — утворення виборчих комісій — уже закінчився. Створені, зокрема, Центральна виборча комісія, до обов'язків якої входить контроль за виконанням Закону про вибори на всій території країни. У її складі — 35 членів — представники всіх союзних республік, багатьох громадських організацій.

Сформовані також комісії по виборах депутатів безпосередньо від громадських організацій, комсомолу, які займаються аналізом і узагальненням пропозицій, що надходять від їх членів.

Зараз почався найвідповідальніший етап кампанії — висунення кандидатів у депутати, їх зустрічей з виборцями. Таким чином, три із чотирьох місяців передвиборчої кампанії резервуються для висунення населенням кандидатів своїх представників на З'їзді народних депутатів СРСР і широкого громадського обговорення їх виборчих програм.

СЕСІЯ, СЕСІЯ...

Залишилися лічені дні до початку екзаменаційної сесії. Для деякого вона буде першою, як, наприклад, для двічат з групи УА-11 С. Слободян, О. Олексин, Л. Козелківської, О. Адамів та М. Калин, а от для майбутнього філолога І. Ницюк це вже буде сьомий за її студентську практику іспит на знання. Але й молоді і, так би мовити, ветерани — хвилюються. Адже сесія — це не лише боротьба за стипендію, а й проба розуму і здібностей.

На знімках: студенти групи УА-11 С. Слободян, О. Олексин, Л. Козелківська, О. Адамів, М. Калин (зліва — направо) в останні хвилини перед заліком з англійської мови; Іна Ницюк — староста групи Р-44. Фото В. Боб'яка.

Наука вимагає творчості

Щоразу, наприкінці року, вчена рада інституту підбиває підсумки науково-дослідної роботи колективу, аналізує і визначає, на яких саме напрямках слід зосередити головну увагу в майбутньому.

У першу чергу, зазначаю, що колектив інституту продовжував працювати над найважливішими темами, зкоординуваними АН СРСР і УРСР, планами з замовленнями міністерств, відомств. Так, згідно з планами АН СРСР ведуть роботу члени кафедри методики фізики і ТЗН, організувавши IX республіканський семінар, опублікувавши 14 наукових статей тощо. Кафедра наукових основ управління школою підготувала перший варіант посібника «Управління сучасною школою: пошук, проблеми, рішення». Над планом-замовленням Міністерства освіти СРСР працюють кафедри атеїзму, етики і естетики, а також філософії та наукового комунізму, методики фізики, ТМПКР. Колективи кафедр педагогіки і психології, філософії і на-

укового комунізму, досліджуючи проблему формування політичної культури учнів середньої школи, опублікували методичні рекомендації по організації і проведенню політінформацій та різних форм і видів практичної роботи, які сприяють формуванню активної життєвої позиції особистості. Підготовлений рукопис посібника для вчителів, старших піонервожатих, класних керівників шкіль «Методика формування політичної культури старшокласників (запитання та відповіді)». Окрім того, багато проблем, які координуються з галузевими, міністерськими, відомчими програмами, досліджуються колективами кафедр історії КПРС, української мови, фізвиховання.

Характеризуючи науково-дослідний доробок ка-

федр, хочу зазначити, що, скажімо, робота викладачів психолого-педагогічних дисциплін, крім двох монографій, бажає бути більш продуктивною. На цих кафедрах є викладачі, які протягом трьох років не мають жодної наукової статті. Немає вагомих публікацій і на кафедрах атеїзму, етики і естетики, філософії і наукового комунізму, політекономії. Зокрема, треба похвалити роботу з питань атеїстичного виховання. Поки що протягом двох років ведуться соціологічні дослідження в школах області по вивченню ефективності атеїстичного виховання. Найближчим часом плануємо заслухати на вченій раді чи на ректораті інформацію завідувача кафедр М. К. Фіглевського та М. Ю. Голяничя про роботу над темою.

Більш спрямовано, вважаю, потрібно працювати і колективам кафедр фізвиховання, цивільної оборони і медичної підготовки. Так, колек-

Подія хвилююча, незабутня

Без перебільшення, то була подія хвилююча і незабутня: до нашого інституту прибули учасники Третього республіканського дитячого фольклорного свята, що проходило днями в Івано-Франківську. І враз здалося, що юди, до одного з найстаріших вузів Прикарпаття, з новорічними шедівками та колядками, іншими невмирущими духовними скарбами завітала вся Україна.

Юних шанувальників народної творчості, яких зібралось майже 400 чоловік, а також численних гостей форуму тепло привітав ректор інституту доктор філологічних наук, професор В. І. Кононенко. Він запросив усіх на усний журнал «І мене в сім'ї великій...» та на музично-літературний вечір «Шляхи великої долі», що приурочені 175 річчю з дня народження Т. Г. Шевченка.

З теплими словами про геніального Кобзаря України виступили відомі радянські письменники і діячі мистецтва — лауреат Державної премії Української РСР імені Тараса Шевченка поет і кіноактор Микола Вінграновський, дитячий прозаїк і драматург, лауреат республіканської літературної премії імені Лесі Українки та Міжнародної премії (Особливий Почесний список Г.-Х. Андерсена) Всеволод Нестайко, член Спілки композиторів СРСР Володимир Шаповаленко, гуморист Павло Добрянський і поет, прозаїк та фольклорист Степан Пушик.

Потім силами студентів та викладачів інституту було показано велику концертну програму, в якій взяли участь народний вокально-хореографічний ансамбль «Верховинка», народний самодіяльний чоловічий квартет «Легінь», чоловіча хорова капела викладачів «Явір», хорова колективи музпеду та педфаку і багато інших колективів та окремих виконавців. Лунали українські народні пісні й мелодії на слова Т. Шевченка, виконувалися фольклорні танці.

На урочистостях були присутні заступник голови облвиконкому Г. О. Лихачова та заступник міністра народної освіти УРСР І. С. Хоменко. С. ІВАНІВ.

Якщо говорити про наш найбільший, філологічний факультет, то відзначу, що працював він (Закінчення на 2-й стор.).

КОМУНІСТ У КОЛЕКТИВІ

ЗУСТРІЧ З ДЕЛЕГАТОМ

3'їзд
освітян —
точка
відліку

Минулого тижня в актовому залі відбулася зустріч колективу інституту з ректором, доктором філологічних наук, професором В. І. Кононенко, який був делегатом Всесоюзного з'їзду педагогів.

Віталій Іванович поділився своїми думками і враженнями, розповів про роботу й рішення форуму, відзначив атмосферу глибокої зацікавленості і гострих дискусій, які засвідчили масштаб і рівень мислення, громадянську сміливість і чесність у постановці проблем.

На з'їзді, — наголосив В. І. Кононенко, — чітко простежувалося зіткнення двох концепцій розвитку школи, а саме: запропонованої керівником наукового підрозділу професором Е. Дніпровим і Академією педагогічних наук СРСР. Загальну підтримку делегати дістали концепції «Базової школи». Її головна проблема: якою ж бути школі — казенною, авторитарною чи демократичною, основаною на співробітничтві вчителя і учня. Делегати схвально відгукнулися на ідею про те, що школа має йти до громадсько-державної, тобто стратегічна магістраль має проходити через гуманізацію і демократизацію до нової якості освіти, до школи розвитку особистості, творчості і самоуправління, диференціації та індивідуалізації навчання і виховання.

В. І. Кононенко зупинився на проблемах і завданнях підготовки студента педагогічного вузу в ракурсі з'їздівських рішень, зокрема, більш широкій спеціалізації майбутнього вчителя, розвитку його творчих здібностей. Якою мірою, зазначив виступаючий, така форма вже запроваджена у нашому інституті (підготовка вчителя початкових класів з музичною освітою), однак її треба всебічно розвивати: наприклад, вчитель української мови і малювання, вчитель історії і співів тощо.

В. І. Кононенко відповів на численні запитання присутніх.

Наш кор.

Заслуженим авторитетом користується на факультеті іноземних мов член КПРС М. І. Філатова, старший викладач кафедри англійської мови. Її організаторські здібності, енергію і завзяття колектив підрозділу оцінює гідно, обравши секретарем партійної організації. І як показало життя, комуністи факультету не помилилися. Зі своїми спілчаними обов'язками, як і іншим, Майя Іллівна справляється добре.

ЗАПРОШУЄМО ДО РОЗМОВИ

Про те, що хвилює,
АБО ДЕЯКІ ДУМКИ З ПРИВОДУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Відмовитися від нової форми самостійної роботи студента, якою вона є зараз, клопотати перед ректором про її відміну, а крім того, продовжувати вивчення цього питання кафедрами — таким несподіваним було рішення спільного засідання трьох кафедр (російської мови, практичного курсу російської мови, української мови) за участю активу студентських груп філологічного факультету.

Чому ж нова, по суті, лише у цьому навчальному році запроваджена форма набуття знань так гостро не сприйнята? Відповіді на це питання деякою мірою дають результати анкетування студентів, яке провела кафедра російської мови. Прочитавши кілька з них, хотіло б на нашу думку, є типовими.

«...саме слово «самостійна» робота говорить про те, що це робота в бібліотеці, в читальному залі без «палиці» викладача. І мені здається, не потрібно визначати час. Хай кожен працює, коли йому зручно. А проконтролювати викладач може на екзамені»;

«самостійна робота повинна бути індивідуальною. Не потрібно збирати групу, відмічати за списком відвідуваність»;

«...важко доцільним виділення одного дня для виконання необхідної роботи. Контроль міг би проводитися на лекціях або просто перевіркою конспектів, зошитів»;

«якщо це самостійна робота, то студенти самі повинні вирішувати, коли її проводити, а не коли зручно викладачеві».

Не подумайте, що ця категоричність — небажання вчитися. Студентам надано можливість

(Закінчення. Початок на 1-й стор.) досить плідно. Зокрема, кафедри російської мови, практичного курсу російської мови та російської і зарубіжної літератури працюють над темою «Принципи і прийоми аналізу тексту в вузі та в школі». У минулому році проведено співставлення російської та української фразеології, встановлені моделі семантичних співвідношень в окремих лексичних групах тощо. Кафедрою практичного курсу російської мови розроблена серія вправ для використання їх вчителем в середній школі. Колектив кафедри української мови нині працює над завершенням укладання «Словника мови творів В. С. Стефаника». Є можливість видати його цього року при Львівському держуніверситеті.

Загальна картина залишилася неповною, коли не скажу, що бажало бути ліпшою наукова активність представників музично-педагогічного, художньо-графічного факультетів, факультету підготовки вчителів початкових класів. Тут мова йде і про друковані праці, і про участь у всесоюзних та республікансь-

ких конференціях і семінарах.

Щодо підготовки і захисту дисертацій, зазначу, що із запланованих на п'ятирічку трьох докторських дисертацій, захищена поки що одна. Ми сподіваємося на завершення роботи доцентом Л. Т. Бабієм, захист дисертації якого передбачений у 1990 році. Планується підготовка докторської дисертації доцентом В. В. Грецуком, який зарахований у докторантуру. В минулому році 13 викладачів захистили кандидатські роботи. Однак у нас є багато молодих здібних працівників, які не поспішають захищатися, забуваючи, що час не стоїть на місці. Вважаю, що кафедрам необхідно заслухати їх звіти про наукову роботу.

Ще один немаловажний аспект нашої наукової діяльності — робота науково-дослідного сектору, а конкретніше — його господарсько-розрахунковий напрямок. До виконання договорів було залучено 22 викладачів і 45 студентів. Сектор працював над 16 договорами на загальну суму 265 тис. крб. Мушу

сказати, що перехід багатьох державних підприємств і організацій на госпрозрахунок і самофінансування вплинув і на нашу діяльність: два договори були розірвані замовниками, зменшився обсяг робіт. Однак економічний ефект від виконаного у 1988 році підтверджений на суму понад 280 тис. крб. при плані 270. У минулому році було відкрито спільну науково-дослідну лабораторію нашого міністерства і АН УРСР. Вона поповнилася кваліфікованими кадрами, унікальним обладнанням. Проте кафедри фізико-математичного факультету (господарівна тематика виконується тільки ними) ще не достатньо турбуються про розширення обсягу робіт та їх впровадження, ще не всі викладачі залучені до цього, слабо розвивається міжвузівська та й міжкафедральна кооперація.

Одним з основних елементів науково-дослідної роботи є участь у ній студентів. У минулому році нею займалися у 157 гуртках і проблемних групах майже 2500 наших вихованців. Кращі студентські роботи були представлені на республіканський тур Всесоюзного

конкурсу з суспільних, природничих, технічних та гуманітарних наук. Шість з них відзначені дипломами і рекомендаціями до участі у Всесоюзному турі конкурсу. Однак і тут наші успіхи могли б бути вагомими, якби роботи готувалися ґрунтовно, організовано, а не поспіхом. Особливу тривогу викликає стан підготовки до олімпіади «Студент і науково-технічний прогрес». У минулому році команда інституту виступила невдало на республіканському турі. Як показала перевірка, кафедри не ведуть цілеспрямованої підготовки студентів до республіканського туру. Отже, невдалий виступ в олімпіаді у цьому році вже тепер... запрограмований? Як бачимо, проблем у науково-дослідній діяльності у нас чимало. Вони яскраво засвідчують те, що багато хто з нас ще не подолав у собі інертності, закостенілості. А наукова робота постійно вимагає творчої, живої думки, безкінечної дослідницької діяльності. Тільки тоді вона буде ефективною і корисною суспільству.

П. ФЕДОРЧАК.
Проректор по науковій роботі, доктор історичних наук, професор.

Своє знайомство з Івано-Франківщиною майбутні педагоги, що з'їхалися на інститутський фестиваль «Чуття єдиної родини», як справжні фахівці, почали з музею освіти Прикарпаття. На фото: директор музею Б. М. Гаврилів показує гостям експозицію першого залу.

охотою сприймає ті чи інші години самостійної роботи.

Інше питання, що не всі студенти бажать оволодіти глибокими знаннями. То, може, ми, викладачі, ще не зуміли їх до цього заохотити? Наша кафедра, наприклад, зараз і в пошуку, і на роздоріжжі. Можливо, варто все-таки повернутися до наших випробуваних «святих» консультацій?

Мені не дає спокою думка: як, яким чином нам зацікавити студента, пробудити в ньому жагоду до знань, виховати культуру їх здобувати? Мрію про той час, коли не я запрошуватиму студента на співбесіду, а він сам шукатиме мене для роз'яснення чогось незрозумілого, для спілкування.

До розмови приєднується доцент цієї ж кафедри М. М. Чумаченко:

— Ми дійсно в пошуку. Пропонуємо студентам диктанти, записані на магнітофонну плівку, приносимо з дому літературу, якої бракує в читальному залі. Проте боюся, що часто студент сам не усвідомлює, що саме йому потрібно вчити і зна-

глибше порозмірковувати над новою формою, над своєю ж таки самостійністю. І ось які цікаві думки:

«У тому випадку, коли самостійну роботу організовує викладач, — це підміна терміну. Заміна самостійної роботи обов'язковою. Безсумнівно, що до викладача за допомогою потрібно звертатися»;

«самостійна робота не повинна бути парою, де опитують і оцінюють. Консультації, практичні вправи, прослуховування магнітофонних записів із зразками правильного мовлення, просто прочитання тексту»;

«...тут не може бути примусу. Така форма повинна бути корисною і для студента, і для викладача, це своєрідне їх знайомство (на екзамені вони часто не знають, хто і що собою являє)»;

«кожен студент повинен свідомо ставитися до самостійної підготовки»;

«якщо ж викладач призначає, скажімо, п'ятницю, 17—18 год. в читальному залі, робить перекличку, відсутніх — на «чорний список» і дістає його на екзамені?.. Уявіть собі читальний зал, коли в призначений час курс (100 чол.) з'являється для проведення самостійної роботи. А що робити історикам, фізикам і т. д.? Вийти? А література? Один підручник на два ряди?.. І не кожен студент може опрацювати тему за одну годину».

У багатьох анкетах звучить таке: не перетворювати самостійну роботу в роботу не для себе, а для викладача:

«коли ти читаєш, а перед тобою сидить викладач і чекає, що тобі буде незрозуміло, то ніякої користі нема. Більше уваги звергаєш на нього, а не на матеріал».

Як бачимо, думка студентів досить категорична. І розумний викладач, який бажав у своїй співпраці з вихованцем успіху, не може з нею не рахуватися. Та й подумаймо самі — у розкладі записано: самостійна робота під керівництвом викладача. З одного боку, самостійність студента, а з другого — «невиспущене око» опікуна. Елементарна напівсвобода. Багато хто з майбутніх педагогів ратує за співбесіду, як форму самостійної роботи.

«Студент повинен тут же освоїти матеріал, поглибити знання», «індивідуальна співбесіда, звичайно, більш продуктивна форма, але нерідко вона зводиться до опитування».

Викладач часто не може перебороти своє менське ставлення до студента, а той, в свою чергу, прагне рівності. Стикаються принципи, а мета — набуття досконалих знань — відходить. На жаль, на задній план. Ці та безліч інших нюансів проблеми організації самостійної роботи і спонукали працівників вищезазначених кафедр саме таким чином поставити це питання. Рішення кафедр пробу проконтролювати відповідуючу кафедру російської мови професора Ж. П. Соколовську:

— Справді, ми мусимо рахуватися з думкою своїх вихованців. Результати анкетування свідчать, що самостійна робота в такій формі, як вона є зараз, їх не влаштовує. Більшість з них сприймає нас, викладачів, як наглядців. Це не зовсім приємно. Тим більше, що й об'єктивні обставини часто складаються так, що викладач поставлений в жорсткі рамки загального розкладу і не завжди з

Н. АРКАДЬЄВА.

*МИ — ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ

ТІЛЬКИ ОДИН ЕПІЗОД

Василь Богославець навчається на третьому курсі історичного факультету. Народився він в селищі Солотвино Богородчанського району, виконував інтернаціональний обов'язок в Афганістані. Удостоєний ордена Червоної Зірки. Ось тільки один з епізодів біографії воїна-інтернаціоналіста.

Транспортна колона з вантажками направлялася у віддалені села через зону, яку обстрілювали душмани. Василь Богославець їхав на першій військовій машині, що супроводжувала колону. Почався ворожий обстріл. Зупинитися — значить підставити під удар усі машини транспортного загону. І Василь вирішив під вогнем прориватися вперед. Душмани зрозуміли його маневр і зосередили вогонь на першій автомашині, яку вів Богославець. Важко поранено

го Василя товариші внесли з поля бою. А потім — госпіталь, операції, тривале лікування. Уже пізніше він прочитав Указ Президії Верховної Ради СРСР про бойову нагороду. У нього сьогодні нові друзі в студентській сім'ї, але він часто згадує своїх бойових побратимів, що пройшли вогняними дорогами Афганістану.

Мирослав Поштар — студент другого курсу цього ж факультету. Народився в селі Білі Ослави Надвірнянського району. Виконував інтернаціональний обов'язок в Афганістані. Перші місяці служив у Кабулі, де розташувалась наша частина. Потім був кулеметником в провінції Пагман.

«Тільки той, хто був в Афганістані, знає що таке жити в горах під пекучим сонцем і прицілним вогнем всюдисущих «духів», — говорить колишній воїн. Головним завданням групи, до якої входив і Мирослав, був контроль

ПАМ'ЯТЬ, ОБПАЛЕНА СПОГАДАМИ

за ділянкою траси Кабул — Газні. Мирослав часто контактував з афганськими солдатами, бував у їхніх військових настихах, спілкувався з мирним населенням. Він з честю виконав свій інтернаціональний обов'язок, за що нагороджений Почесною грамотою ЦК ВЛКСМ, грамотою і значком Центрального Комітету Демократичної організації молоді Афганістану. В минулому році М. Поштар нагороджений ювілейною медаллю «70 років Збройних Сил СРСР».

Минають дні, місяці і роки. Та ніколи не зітруть вони в пам'яті юнака спогади про прожиті й пережиті на Афганській землі. Не зітруть, бо й досі згадуються друзі, товариші, ті, хто навчимо залишився в братній країні, бо й нині пам'ять болить спогадами.

О. ДІДИК.
Фото Р. Садрука.

◆ НАШ КАЛЕНДАР

Більше 70 років тому, 30 грудня 1918 р., в Берліні в огні Листопадової революції народилася Комуністична партія Німеччини («Союз Спартака»). На основі досвіду, здобутого в ході революції, спартаківці дійшли висновку про необхідність повного ідейного і організаційного розриву з Незалежною соціал-демократичною партією Німеччини (НСДПН) і заснування власної партії, яка б послідовно виражала інтереси німецького революційного пролетаріату.

Першим їх кроком на шляху до цієї мети стало видання з 9 листопада 1918 року газети «Червоний прапор». 11 листопада група «Спартак» була реорганізована у «Союз Спартака», створено новий ЦК, редакцію і центральне бюро з різними секретаріатами. Були надруковані і роздані спеціальні агітаційні картки — своєрідні членські білети. Зусилля спартаківців підтримали ліворадикальні соціалістичні групи, що існували у Берліні, Гамбурзі, Дрездені й інших містах, об'єднані в організацію Інтернаціональну Комуністичну Партію Німеччини (ІКН). Між ними почалися переговори про заснування нової партії. Для остаточного вирішення цього питання «Союз Спартака» прийняв

рішення скликати Всенімецьку конференцію 29 грудня 1918 року.

Делегати, які з'їхалися у Берлін з усієї Німеччини, зібрався в парадному залі Пруської палати депутатів і на першому ж закритому засіданні прийняли рішення негайно заснувати нову партію. У другій половині дня вони взяли участь у похоронах 11 мат-

за Люксембург. Карл Лібкнехт, Вільгельм Пік, Кете і Герман Дункер, Фріц Геккерт.

Жвава дискусія зав'язалась з приводу назви партії. Ще 29 грудня, коли обговорювалось питання про утворення, Роза Люксембург і Лео Логіхес висловились за те, щоб партію назвали «Соціалістична робітничая партія», інші — «Ко-

Народжена в боях

70-РІЧЧЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ НІМЕЧЧИНИ («СОЮЗ СПАРТАКА»)

росів, які загинули у спровокованих реакцією «ризівних боях». В умовах загострення боротьби з контрреволюцією Всенімецька конференція «Союзу Спартака» 30 грудня 1918 року об'явила себе установчим з'їздом Комуністичної партії, який завершив свою роботу 1 січня 1919 року.

У роботі з'їзду взяли участь 83 делегати від 43 місцевих відділень «Союзу Спартака», три представники Союзу червоних солдатів, представник молоді і 16 гостей. Серед 103 делегатів, які представляли революційні сили німецького робітничого класу, були загартовані і випробувані у боротьбі керівники спартаківців — Ро-

муністична партія». Призначена комісія запропонувала 30 грудня назвати «Революційна Комуністична партія Німеччини (Союз Спартака)». На голосування була поставлена і назва «Комуністична партія». Переважно більшістю голосів було прийнято формулювання, запропоноване Фріцом Геккертом: «Комуністична партія Німеччини («Союз Спартака»).

Кульмінаційним моментом з'їзду стала доповідь Розі Люксембург «Наша програма і політичне становище», з якою вона виступила 31 грудня 1918 року. З'їзд одностайно з незначними поправками прийняв опублікований 14 грудня 1918 року у «Червоному

прапорі» програмний маніфест «Чого хоче «Союз Спартака», який дістав високу оцінку В. І. Леніна, як Програму КПН. Програма Компартії Німеччини базувалась на найважливіших принципах марксизму-ленінізму: вченні про історичну місію робітничого класу, диктатуру пролетаріату, керівну роль партії в цьому процесі, і в основних своїх положеннях враховувала досвід більшовицької партії.

Однак найважливішою була лінія, визначена вже установчим з'їздом КПН, на союз і дружбу з Радянською державою, партією Леніна. Знаменно, що першим документом комуністичної партії була вітальна телеграма, адресована РКП(б) і Радянській республіці, якою німецькі комуністи визначили своє місце на боці Радянської країни, більшовицької партії.

КПН, заснована 70 років тому під безпосереднім впливом Великої Жовтневої соціалістичної революції, — стала передовим загоним німецького робітничого класу, послідовним виразником корінних інтересів тодішніх.

І. ПЕНДЗЕЙ.

Старший викладач кафедри загальної історії, кандидат історичних наук

◆ НЕТЛІННІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

учень Леніна і його соратник по Петербурзькій «Спілці» склав «Статут-Програму» створеної ним Орехово - Богородської організації. Цей документ був прийнятий на загальних зборах і відісланий у редакцію газети «Искра». Судячи з цього положення, організація визнавала своїм керівним органом «Искру» і приймала назву «Російська Соціал-Демократична робітничая партія, Орехово-Богородський відділ «Искры» (Див. «Вопросы истории КПСС», 1961, № 5, с. 155).

Але й у цього осередку ще не було формулювання про членство в партії, проте вже порівняно з гомельською організацією були більше розширені обов'язки членів. У Статуті-Програмі було також записано положення, згід-

ти кошти на робітничий рух. Від нього вимагалось дотримання конспірації та дисципліни. Кожен член організації вносив у касу 2 проценти свого заробітку. За невиконання норм життя осередку виводилися карами — від товариської догани до виключення із організації згідно з постановою Комітету або гуртка.

Подібний зміст був і в «Організаційних планах», документі, який не мав форми статуту, але був близький до нього. Він був створений у Московській та Петербурзькій організаціях після того, як вони перейшли на «искрівські» позиції.

Вперше позитивний досвід у створенні правил для ведення спілчанської роботи був узагальнений на II з'їзді РСДРП, на якому, закріплюючи осно-

ше двадцять років. Звичайно, не завжди все було правильно в їхньому змісті, адже й досвіду не вистачало, і партія ще довгий час формувався ідеями. Траплялось, що цим користувалися опортуністи різних мастей, щоб закрити у цих статутах місницькі настрої, завадити виробленню єдиних правил ведення партійної роботи. Однак, ні підступна діяльність ворогів, ні брак досвіду на початку становлення РСДРП не змогли істотно вплинути на згуртованість лав та ідеї партії, метою якої було звільнення пролетарів від експлуатації.

Остаточо підсумки розвитку статутів місцевих організацій були підбиті на VIII Всеросійській конференції РКП(б) у грудні 1919 року, де був прийнятий новий Статут партії, який вже мав у собі схему побудови осередку і розгорнуті положення про місцеві організації РКП(б). Після цього відпала необхідність у спеціальних правилах спілчанської роботи на місцях і у 1920—1922 роках місцеві статuti припинили своє існування.

А. ЧОРНИЙ.
Доцент кафедри історії КПРС, кандидат історичних наук.

На ґрунті політичної зрілості

воположні для партії ідеї цього форуму, було прийнято загальні норми життя цього політичного осередку. Далі місцеві статuti стали будуватись відповідно до них.

Загалом, місцеві положення проіснували біль-

но з яким каса організації повинна відраховувати 10 процентів у страйковий фонд, 25 — на покупку нелегальної літератури і 30 — на конспіративні витрати.

Серед багатьох місцевих норм спілчанського життя, що діяли на той час, заслуговує уваги Статут гуртка Донського Комітету РСДРП, складений у 1902 році при активній участі агента «Искры» С. М. Гусева. Більше половини цього положення (9 параграфів із 16) тут присвячувались саме питанням членства. Так, зокрема, говорилось, що прийнятий у гурток є членом всієї партії. Він зобов'язаний вести пропаганду не лише серед робітників свого підприємства, а й серед працюючих на інших фабриках і заводах, ремісників, селян, солдатів, поденників, виконувати доручення комітету, збира-

ЯКЩО ДРУЗІ ПОРУЧ

Новий рік — чудове свято, якщо поряд друзі, коли хороши настрої. А яка може бути від нього радість, якщо зустрічаєш Новий рік у лікарняній палаті? Та, повторюємо, головне, щоб поруч були друзі. Для дітей з міської дитячої лікарні ними стали студенти груп ПФ-33 та ПФМ-45 факультету підготовки вчителів початкових класів.

До малюк прийшли Снігуронька та Дід Мороз, казкові герої. І відразу були забуті всі хвороби. Біля красуні-ялини — танці, сміх, жарты, колядки та щедрівки.

А вручення подарунків, зрозуміло, один з найприємніших моментів святкування для малюків. Так було і тепер. До речі, всі сувеніри власноруч зробили студенти групи ПФ-33.

Свято минуло, але діти ще довго згадуватимуть веселу казку, що завітала до них у Новорічні дні.

Л. ЧОРНИЙ, Г. ХІМЕЙ.

Студентки групи ПФ-33.

НАШІ читачі знають, що у КПРС існує єдиний Статут, який є законом для кожного комуніста Радянського Союзу. Але, виявляється, так було не завжди. Справа в тому, що на з'їзді РСДРП, який оголосив про створення партії, ще не було прийнято якихось правил, котрі регламентували б діяльність її членів. Подібний документ, що вже свідчив про остаточну зрілість цього політичного осередку, з'явився значно пізніше. А спочатку, на зорі свого зародження, організації робітничих соціал-демократів у Росії приймали окремі статuti, які вироблялися в процесі кропітких пошуків організаційних норм, пристосування партійного будівництва до місцевих умов ідейної боротьби.

Одним із перших таких документів був створений у Гомельській ремісничій

робітничій спілці в 1892 році. У ньому вже була чітко визначена ідея об'єднання в партію російського пролетаріату: «Наша гомельська спілка не є самостійною групою, а тільки місцеве відділення РСДРП». Цей осередок визнавав для себе обов'язковими рішення з'їздів робітничих соціал-демократів, визначав обов'язки партійця, однак ще не мав чіткого формулювання про членство у своїх лавах. Хоча тут ми вже вперше зустрічаємо розгорнуте визначення обов'язків спілчанина: «Кожна член організації зобов'язаний залучати нових членів, розповсюджувати літературу, підтримувати страйки в своєму цеху і сприяти забастовкам в інших цехах, не передавати чужим і постороннім таємницю організації тощо».

У 1901 році пітерський робітник Бабушкін —

Радянський ЩЕДАТО!

ОРГАН ПАРТКОМУ,
РЕКТОРАТУ,
ПРОФСПІЛКОВИХ КОМІТЕТІВ
ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 2 (14)

10 січня 1989 р.

Ціна 3 коп.

На старті виборчої кампанії

Розпочалася кампанія по виборах до зовсім нового, незвичного як для нашої, так і для світової практики, верховного органу влади — З'їзду народних депутатів. Він створюється у відповідності з рішеннями XIX Всесоюзної партійної конференції про реформу політичної системи країни.

Наступним виборам — а вони відбудуться 26 березня 1989 року — надається дуже велике значення. Адже йдеться про формування такого органу, який покликаний реорганізувати державне життя на засадах справжнього народовладдя та на цій основі здійснити наступні етапи політичної реформи. Якщо врахувати до того ж, що наше суспільство сьогодні живе в умовах такого складного та суперечливого перехідного періоду, коли питання «хто кого», «бути чи не бути» перебудові лунає зовсім не риторично, стає тим паче зрозумілим, що від того, які люди отримають мандат представництва на З'їзді народних депутатів, багато в чому залежить майбутнє країни.

Словом, виборча кампанія обіцяє бути доситьпруженою. Про наступну її напругу можна якоюсь мірою судити по обстановці виборів до місцевих Рад — перших виборів в умовах перебудови, які відбулися торік. Виявивши значно зрослої активності населення та кандидатів у депутати на всіх стадіях «конкурсної боротьби», вони разом наочно висвітлили й інше явище: як, спираючись на прилаштування, чіпляються за старе противники змін. Це виявили, зокрема, аж ніяк не поодинокі факти так званих «розривок зверну», коли місцеве керівництво завчасно визначало, хто саме повинен бути висунутий кандидатом по тому чи іншому виборчому округу. Мали місце й випадки прямого натиску на виборців.

І все-таки, якщо розглядати ті вибори як пробу сил демократії та бюрократії, то перемогу в більшості випадків одержала демократія. Про це можна судити, приміром, із «персонального складу» тих кандидатів у депутати, які не отримали підтримки в населенні і не пройшли до місцевих Рад. Як правило, ними виявилися люди, які давно посідали керівні посади і не бажали змінювати попередній спосіб думок та дій.

Не треба бути проро-

ком, щоб переконано стверджувати: нинішні вибори, напевне, пройнуть в обстановці ще гострішої боротьби старого та нового вже хоча б тому, що надто високою буде ціна їхніх результатів. Щоправда, цього разу прихильники змін отримали певну «фору» — їм дає їм недавно ухвалений Верховною Радою СРСР новий виборчий закон. Він передбачає, зокрема, значну демократизацію процедури виборів, відкриваючи можливість виступати з програмами своєї майбутньої депутатської діяльності. Водночас закон включає спеціальну статтю про несумісність статусу народного депутата СРСР з посадовим становищем. А це означає, що особи, які входять до уряду (за винятком його голови), керівники загальносоюзних міністерств і відомств та інших державних органів, які утворюються з'їздом і йому підзвітних, не можуть бути водночас його депутатами.

А тепер кілька слів про те, який регламент нинішньої виборчої кампанії. Перший етап її — утворення виборчих комісій — уже закінчився. Створені, зокрема, Центральна виборча комісія, до обов'язків якої входить контроль за виконанням Закону про вибори на всій території країни. У її складі — 35 членів — представники всіх союзних республік, багатьох громадських організацій.

Сформовані також комісії по виборах депутатів безпосередньо від громадських організацій, колективів, які займаються аналізом і узагальненням пропозицій, що надходять від їх членів.

Зараз почався найвідповідальніший етап кампанії — висунення кандидатів у депутати, їх зустрічей з виборцями. Таким чином, три із чотирьох місяців передвиборчої кампанії резервуються для визначення населенням кандидатів своїх представників на З'їзді народних депутатів СРСР і широкого громадського обговорення їх виборчих програм.

СЕСІЯ, СЕСІЯ...

Залишилися лічені дні до початку екзаменаційної сесії. Для деякого вона буде першою, як, наприклад, для дівчат з групи УА-11 С. Слободян, О. Олексин, Л. Козелківської, О. Адамів та М. Калин, а от для майбутнього філолога І. Ницюк це вже буде сьомий за її студентську практику іспит на знання. Але й молоді і, так би мовити, ветерани — хвилюються. Адже сесія — це не лише боротьба за стипендію, а й проба розуму і здібностей.

На знімках: студентки групи УА-11 С. Слободян, О. Олексин, Л. Козелківська, О. Адамів, М. Калин (зліва — направо) в останні хвилини перед заліком з англійської мови; Інна Ницюк — староста групи Р-44. Фото В. Боб'яка.

Наука вимагає творчості

Щоразу, наприкінці року, вчена рада інституту підбиває підсумки науково-дослідної роботи колективу, аналізує і визначає, на яких саме напрямках слід зосередити головну увагу в майбутньому.

У першу чергу, зазначають колектив інституту, що продовжував працювати над найважливішими темами, зкоординувалими АН СРСР і УРСР, планами — замовленнями міністерств, відомств. Так, згідно з планами АН СРСР ведуть роботу члени кафедри методики фізики і ТЗН, організувавши IX республіканський семінар, опублікувавши 14 наукових статей тощо. Кафедра наукових основ управління школою підготувала перший варіант посібника «Управління сучасною школою: пошук, проблеми, рішення». Над планом-замовленням Міністерства освіти СРСР працюють кафедри атеїзму, етики і естетики, а також філософії та наукового комунізму, методики фізики, ТМПКР. Колективи кафедр педагогіки і психології, філософії і на-

укового комунізму, досліджуючи проблему формування політичної культури учнів середньої школи, опублікували методичні рекомендації по організації і проведенню політінформацій та різних форм і видів практичної роботи, які сприяють формуванню активної життєвої позиції особистості. Підготовлений рукопис посібника для вчителів, старших піонервожатих, класних керівників джкіл «Методика формування політичної культури старшокласників (запитання та відповіді)». Окрім того, багато проблем, які координуються з галузевими, міністерськими, відомчими програмами, досліджуються колективами кафедр історії КПРС, української мови, фізвиховання.

Характеризуючи науково-дослідний доробок на-

федр, хоча зазначити, що, скажімо, робота викладачів психолого-педагогічних дисциплін, крім двох монографій, бажано бути більш продуктивною. На цих кафедрах є викладачі, які протягом трьох років не мають жодної наукової статті. Немає вагомих публікацій і на кафедрах атеїзму, етики і естетики, філософії і наукового комунізму, політекономії. Зокрема, треба пожвавити роботу з питань атеїстичного виховання. Поки що протягом двох років ведуться соціологічні дослідження в школах області по вивченню ефективності атеїстичного виховання. Найближчим часом плануємо заслухати на вченій раді чи на ректораті інформацію завідувачів кафедр М. К. Фіглевського та М. Ю. Голяничка про роботу над темою.

Більш спрямовано, вважаю, потрібно працювати і колективам кафедр фізвиховання, цивільної оборони і медичної підготовки. Так, колек-

Подія хвилююча, незабутня

Без перебільшення, то була подія хвилююча і незабутня: до нашого інституту прибули учасники Третього республіканського дитячого фольклорного свята, що проходило днями в Івано-Франківську. І враз здалося, що сюди, до одного з найстаріших вузів Прикарпаття, з новорічними щедірками та колядками, іншими невмирущими духовними скарбами завітала вся Україна.

Юних шанувальників народної творчості, яких зібралось майже 400 чоловік, а також численних гостей форуму тепло привітав ректор інституту доктор філологічних наук, професор В. І. Кононенко. Він запросив усіх на усний журнал «І мене в сім'ї великій...» та на музично-літературний вечір «Шляхи великої долі», що приурочені 175-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка.

З теплими словами про геніального Кобзаря України виступили відомі радянські письменники і діячі мистецтва — лауреат Державної премії Української РСР імені Тараса Шевченка поет і кіноактор Микола Вінграновський, дитячий прозаїк і драматург, лауреат республіканської літературної премії імені Лесі Українки та Міжнародної премії (Особливий Почесний список Г.-Х. Андерсена) Всеволод Нестайко, член Спілки композиторів СРСР Володимир Шаповаленко, гуморист Павло Добрянський і поет, прозаїк та фольклорист Степан Пушик.

Потім силами студентів та викладачів інституту було показано велику концертну програму, в якій взяли участь народний вокально-хореографічний ансамбль «Верховинка», народний самодіяльний чоловічий квартет «Легінь», чоловіча хорова капела викладачів «Явір», хоріві колективи музеду та педагогів і багато інших колективів та окремих виконавців. Лунали українські народні пісні й мелодії на слова Т. Шевченка, виконувалися фольклорні танці.

На урочистостях були присутні заступник голови облвиконкому Г. О. Лихачова та заступник міністра народної освіти УРСР І. С. Хоменко. С. ІВАНІВ.

тиву кафедри фізвиховання доручено бути співвиконавцем теми, координованою програмою Міністерства народної освіти УРСР, але робота майже не просувається, і її виконання під загрозою.

На сьогоднішній день нас не може не турбувати й науково-дослідна робота факультетів. Поряд з успіхами у дослідженнях кафедр фізики і методики фізики, вступом двох працівників до цільової аспірантури, заходом трьох кандидатських дисертацій, не всі викладачі фізико-математичного факультету працюють продуктивно, є такі, що за три роки не мають жодної публікації. Це ж стосується і окремих викладачів історичного факультету. Тут, де працюють 3 професори, 17 кандидатів наук, минулорічний науковий доробок досить незначний.

Якщо говорити про наш найбільший, філологічний факультет, то відзначу, що працював він (Закінчення на 2-й стор.).